

Pismo sv. Bruna Raulu »Zelenemu«

1. Bruno častitemu gospodu Raulu, proštu reimskega kapitulja, pozdrav v duhu iskrene ljubezni.

V tebi opažam zvestobo starega in utrjenega prijateljstva, ki je tem lepše in hvalevrednejše, kolikor redkejša je med ljudmi. Četudi so naju velike razdalje in dolga leta telesno ločile, se pa tvoja prijaznost ni dala odtrgati od prijatelja. To mi spričujejo tvoja tako ljubezniva pisma, v katerih mi izkazuješ prijateljsko vdanost, kot tudi velikodušna dobrota ne le do mene, marveč zaradi mene tudi do brata Bernarda; pa še dosti drugih znakov. Tvoji dobrotljivosti odgovarjam z zahvalo, ki res ne dosega tvojih zaslug, ki pa izvira iz čiste ljubezni.

2. Že dolgo je, kar sem napotil k tebi nekega, v drugih poslanstvih precèj zanesljivega potnika s pismi. Ker pa se doslej še ni pojavil, se mi zdi prav, da ti pošljem, dragi prijatelj, enega izmed naših, ki ti bo obširneje z živo besedo poročal o vsem, kar zadeva mene, ker tega ne morem dopovedati s peresom, namočenim v črnilo.

3. Naznanjam ti torej, spoštovani prijatelj, ker vem, da ti to ne bo neprijetno: Telesno sem čil in zdrav – da bi le bil tudi duhovno! –; in kar zadeva zunanost, gre tako dobro, kot si le morem želeti. Pričakujem pa s ponižno prošnjo, da se me usmili Božja roka, ozdravi moje notranje slabosti ter izpolni moje hrepenenje z dobrotami.¹

4. Naseljen sem v Kalabriji, v samotnem kraju, z vseh strani precej oddaljenem od človeških bivališč. Tu sem z redovnimi sobrati, med katerimi so nekateri dobro izobraženi, vsi pa vztrajni na sveti nočni straži, v pričakovanju gospodarja, da mu odpró takoj, ko potrka.² Kako bi mogel dostojno govoriti o tej samoti, o njeni prijetni legi, o njenem zdravem in zmernem podnebjju? Med gorami se vleče prostrana in ljubka planjava, z zelenimi travniki ter s cvetjem pokritimi pašniki. Kdo bi naslikal pogled na gričke, ki se lahko dvigajo na vseh straneh, pa v senci skrite dolinice z mikavnim obiljem studencev, potokov in rek? Ne manjka pa tudi namakanih vrtov ter pestrih nasadov drevja s koristnim sadjem.

5. A kaj bi se zadrževal pri teh rečeh! Saj so pametnemu možu neprimerno ljubše in koristnejše druge prijetnosti, ker so božanske. Kadar pa je slabotni duh utrujen zaradi stroge discipline in ukvarjanja z duhovnimi rečmi, se ob naravnih lepotah često sprosti in spočije. Kajti lok, ki je neprestano napet, popušča ter postaja manj primeren za rabo.³

6. Koliko koristi in božanske radosti prinašata ljubiteljem samota in molk v puščavi, vedó le tisti, ki ju poznajo iz lastne izkušnje.

Tukaj se močni možjé res morejo zbrati v sebi, kolikor si želé, in v sebi tudi ostati; marljivo gojiti kali kreposti ter se srečni hraniti z rajskimi sadeži.⁴

Tukaj si skušajo pridobiti tisto oko, katerega jasni pogled z ljubeznijo rani Ženina;⁵ oko, ki je – čisto in bistro – zagledano v Boga.

Tukaj praznujejo v razgibanem mirovanju in počivajo v umirjenem delovanju.

Tu deli Bog svojim atletom za trudapolni boj zaželeno plačilo:⁶ mir, ki ga svet ne pozna, in veselje v Svetem Duhu.⁷

Taka je ona lepa, očem prijetna Rahela, Jakobu ljubša, četudi manj bogata z otroki, kot rodovitnejša, pa krivogleda Lija.⁸ Kajti otroci zagledanosti so redkejši od otrok dejavnosti; toda Jožef in Benjamin sta bila

1 Ps 102, 3. 5 (vg).

2 Lk 12, 36.

3 Prispodoba o napetem loku – Kasijanovi Razgovori XXIV, 21.

4 Prim. 1 Mz 2, 8-17.

5 Prim. Vp 4, 9.

6 Prim. 2 Tim 4, 7 sl.

7 Rim 14, 17; prim. še prošnjo nad darovi pri maši za mir.

8 Prim. 1 Mz 29, 16-35.

očetu ljubša kot njuni številni bratje.

Tak je oni najboljši delež, ki ga je izbrala Marija in ki ji ne bo odvzet.⁹

7. Taka je ona prelepa Sunamljanka, edina v vsej izraelski deželi, ki so jo izbrali, da bi, devica, nežno skrbela za starega Davida in ga grela.¹⁰ Kako rad bi, predragi brat, da bi tudi ti vzljubil edinole njo, da bi se raznežil v njenih objemih in se ogrel z božansko ljubeznijo. Brž ko se bo naselila v tvojem duhu njena dražestna ljubezen, ti bo zasmrdele ona zapeljiva, prilizljena in varljiva posvetna slava, pa boš zlahka odvrigel skrbi za bogastvo, ki hudo obtežujejo miselnost, in se naveličal tudi naslad, ki so enako škodljive za telo kot duhá.

8. Tvoja bistrost gotovo vé, čigave so besede: »Če kdo ljubi svet in kar je na svetu« – to pa so »mesena naslada, poželenje oči« in častilakomnost –, »ni v njem Očetove ljubezni«;¹¹ in še: »Kdor je prijateljski do tega sveta, se postavlja v nasprotje do Boga.«¹² Ali je potemtakem še kaka večja krivica, hujša norost in propadla miselnost, še kaj tako pogubno ter ponesrečeno, kot da se hočeš vojskovati proti Njemu, čigar oblasti se ne moreš upirati in čigar pravičnemu povračilu se ne moreš izogniti?¹³ »Smo mar močnejši od Njega?«¹⁴ Če nas trenutno njegova potrpežljiva dobrotá spodbuja k pokori, mar ne bo nazadnje le kaznovala prestopkov tistih, ki jo prezirajo? Kaj pa je bolj izprieno, kaj bolj v nasprotju s pametjo, s pravičnostjo in s samo naravo, kot to, da ti je stvar ljubša od Stvarnika, da se poganjaš za minljive reči bolj kot za večne, za zemeljske bolj ko pa za nebeške?

9. Kaj torej meniš, predragi, da ti je ukreniti? Kaj neki ko verovati božjim nasvetom, verovati Resnici, ki varati ne more?¹⁵ Saj nam vsem skupaj svetuje: »Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil!«¹⁶ Mar ni kar najhujši trud brez prave koristi, če te natezajo poželjive strasti, te venomer tlačijo skrbi in bojazni, strah in bolečina v zvezi z zaželenimi rečmi?¹⁷ In kje je še večja obtežitev od tiste, ki potegne miselnost z višine njenega visokega dostojanstva v nižavo – saj to je krivica v polnem pomenu besede! Béži torej, dragi brat, pred vsemi temi nadlegami in nadlogami, ter se preseli iz vihre tega sveta v varni in mirni pristan!

10. Tvoja bistrost tudi vé, kaj nam pravi sama Modrost: »Kdor se ne mara odreči vsemu, kar poseduje, ne more biti moj učenec.«¹⁸ Kako lepó, kako koristno pa kako prijetno je ostati v njeni šoli – pod učiteljstvom Svetega Duhá –, da se v njej učimo božanske ljubezni do modrosti, ki edina daje resnično blaženost, – kdo bi ne uvidel tegá?

11. Spričo tega se tvoji bistrosti spleča potruditi pa skrbno pretehtati in preudariti tole: Ako te ne zvabi povabilo Božje ljubezni, ako te ne mika korist tolikernih nagrad, te mora prisiliti k odločitvi vsaj neizogibna nuja ter strah pred kaznimi.

12. Saj veš, s kakšno obljubo in komu si se zavezal! Vsemogočen je in strašen Oni, kateremu si se zaobljubil, da mu izročiš sebe v prijeten in docela všečen dar. Njemu nam ni dovoljeno, pa tudi ni varno lagati; saj se ne pusti nekaznovano vleči za nos.¹⁹

13. Gotovo se spominjaš s posebno ljubeznijo tistega dne, ko smo bili – jaz in ti in Fulko Enooki – v vrtičku zraven Adamove hiše, kjer sem tedaj gostoval. Zdi se mi, da smo nekaj časa govorili o zgrešenih zabavah in minljivih vrednotah tega sveta, pa še o radostih večne slave. Tedaj smo, vžgani od božanske ljubezni, obljubili, se zavezali z zaobljubo ter sklenili, da v kratkem zapustimo bežne sence sveta, gremo

9 Lk 10, 42.

10 Prim. 1 Kr 1, 2sl.

11 1 Jn 2, 15-16.

12 Jak 4, 4.

13 Prim. Rim 2, 3.

14 1Kor 10, 22.

15 Prim. 2 Tes 2, 11 sl.

16 Mt 11, 28.

17 Prim. Prd 3, 10; 4, 8.

18 Lk 14, 33.

19 Prim Gal 6, 7; Job 24, 12.

iskat večne dobrine²⁰ in sprejmemo meniško obleko. Ta sklep bi kaj kmalu izvršili, ko ne bi bil Fulko tedaj odšel v Rim; pa smo odložili izvršitev do njegove vrnitve. Njegova odsotnost se je zavlekla, vmes so prišli še drugi razlogi – pogum se je ohladil in vnema je izpuhtela.

14. Kaj ti potemtakem preostane, predragi, kot da se brž izmotaš iz vezi tolikšnega dolgá, da si ne nakoplješ jeze Nadmočnega zaradi krivde tako hude pa tako dolgotrajne laži, s tem pa še strahovitih muk? Kateri mogoče bo nekaznovano dopustil temu ali onemu izmed podložnikov, da ga oguljufa za obljubljeni dar, zlasti če mu le-ta veliko pomeni in velja? Zato le verjemi, ne meni, temveč preroku, še več, Svetemu Duhu, ki pravi: »Storite in izpolnite zaobljube Gospodu, vašemu Bogu, vsi, ki mu v krogu prinašate darove: Strašnemu – Njemu, ki jemlje dih knezom, – Strašnemu nasproti vladarjem zemlje.«²¹ Slišiš Gospoda, slišiš glas svojega Boga; slišiš glas Strašnega, ki jemlje dih knezom; slišiš njega, ki je strašen nasproti vladarjem zemlje! Čemú ti vse to ponavlja Duh Božji? Pač zato, da te, zavezanca, končno pripravi k izpolnitvi obljub! Zakaj ti je tako težko izpolniti to, kar ne bo povzročilo nobene izgube ali škode tvojim dobrinam? Saj boš ti sam imel od tega več dobička kot Oni, kateremu boš poravnal svoj dolg!

15. Naj te od tega ne odvrča varljivo bogastvo, saj ne more pregnati revščine, pa tudi ne dostojanstvo prošnje, ki je ni mogoče upravljati brez velike nevarnosti za dušo. Ne bodi hud, če ti odkrito povem: Grdó in krivično je obračati v lastno porabo tuje blago, ki si mu zgolj upravitelj in ne lastnik. Ako si poželjš blišča in ugleda pa si vzdržuješ številno služinčad, mar ne boš spričo dejstva, da ti zakoniti dohodki ne zadostujejo, prisiljen na ta ali oni način jemati nekaterim, kar boš razdajal drugim? Kaj takega pa ne pomeni, da si dobrotljiv in radodaren; kajti nič ni storjeno v znamenju radodarnosti, ako ni okrašeno z znakom pravičnosti.

16. Pa še tole ti želim položiti na srce: Zavoljo tesne zveze z gospodom nadškofom, ki močno zaupa tvojim nasvetom ter se po njih ravna – ni vedno lahko dajati pravičnih in koristnih nasvetov –, se nikar ne odmikaj klicu božanske ljubezni: – kolikor je pravičnejša, toliko je koristnejša. Kaj pa je tako pravično in tako koristno, kaj človeški naravi tako prirojeno ter prilagojeno kot ljubiti dobro? In kaj je takó dobro kakor Bog? Še več: je še kakšno drugo dobro, razen edinole Bog?²² Sveta duša, ki po malem okuša brezprimerni čar, sijaj in lepoto tega Dobrega, s plamenečo ljubeznijo vnetá govori: »Mojo dušo žeja po močnem, živem Bogu; kdaj bom prišel in zažarel pred Božjim obličjem?«²³

17. Prosim te, brat, ne preziraj prijateljevega opomina! Prosim te, ne bodi gluha za besede Svetega Duha! Prosim te, preljubi, ustrezi mojemu hrepenenju ter dolgotrajnemu pričakovanju, da me ne bodo še naprej stiskale v duši skrbi, nemir in strah! Če bi se ti namreč zgodila nesreča – Bog naj jo odvrne! –, da bi zapustil to življenje, preden si poravnal dolg zaobljube, me boš pustil pogreznjenega v trajno žalovanje, brez upa na tolažbo.

18. Zato ti želim predložiti tole prošnjo: potrudi se ljubeznivo, recimo, na romanje k Svetemu Nikolaju,²⁴ od tam pa k nam. Tako se boš srečal z nekom, ki te ljubi nadvsè; tu bova mogla v živo razpravljati o najinem dejanskem stanju, o našem redovnem življenju ter o zadevah, ki se dotikajo najinih skupnih koristi. Pa zaupam v Gospoda, da ti ne bo žal, da si se odpravil na takšno naporno potovanje.

19. Prekoračil sem običajno mero dopisovanja; ker te ne morem imeti pri sebi v telesni navzočnosti, sem se želel vsaj nekoliko dlje pomuditi s teboj v pisani besedi.

Kot brat bratu ti iz srca voščim še mnogih in zdravih let; pa spominjaj se mojega nasveta!

Prosim, pošlji mi »Življenje sv. Remigija«, ker ga v naših krajih nikjer ni mogoče stakniti.

Pozdravljen!

20 Prim 1 Tim 6, 12.

21 Ps 75, 12-13 (vg).

22 Prim. Mr 10, 18; Lk 18, 19; 5 Mz 6, 4.

23 Ps 41, 3 (vg).

24 Romanja k relikvijam sv. Nikolaja v Bariju so se začela z letom 1089.